

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:
 „Balt. Semt.“ ekpedizija, Rīgā, pilš. Rakst-cēlā № 6
 (Bazarā) un redakcija: Jelgavā, Katolu-cēlā № 2. Bej
 tam Rīgā: Schilling'a, Kapteina un Lugaņa grahmatu-
 bodis un pee kopmana Deržendorff, pilš. Rakst-cēlā № 13.
 Šitās pilšehtās: wišas grahmatu-bodis. Uš lauleem:
 pee pagasta - waldehm, mahžitajeem, skolotajeem, 2c.

5. gads.
Rīgā, 24. janvārī.
Maksa:
 Ar Peelikumū: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 k.
 Bej Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 k.
 Par peesūhtišchanu ar pastu uš tatra ekemplari, ween'
 alga waj ar jeb bej Peelikuma, jamatā 60 kap. par g.
 un 35 kap. par 1/2 g. Študinājumū s peenem wišas
 apsteļejamās weetas pret 8 kap. par štū rindinu.

№ 4. Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedetas isnahšt Peelikums ar štahsteem un derigu laika-kawekli; **1879.**
 maksa 1 rub. par gadu, 50 kap. par pušgadu.

Saimneezibas nodala.

Mehslu aprehkinaščana pehz tam, žif seena un streiju.

Ja saimneezibā gribetu eepreekšč sinat, žif daudš friščus štala mehslus eeguhs, tad waijadšehs ari eepreekšč ehdamā un streiju šaufumu faturoščas dadas isdibinat. Pehz tam jafasķaita puše no šaufumu faturoščas baribas wairuma ar wišahm streiju šaufumu faturoščahm dakahm un isnahžis šķaitis tad ar 4 jarešina. Uš šķahdu wihi isdabos pušlihdš riktigi frišču mehslu wairumu, kas zaur zaurim nemot faturu 3 dadas uhdena un 1 daku šaufuma. Šai špehtu šaufuma faturu dadas no tahš lopu baribas aprehkinat, ko saimneezibā jo wairaf isleeta, tad šķeit pašneedju kahdas preekščšihmes no mahžitā semkopja Wolš'a tabelehm:

100 mahrz. šalmu šatur zaurmehrā 86 mahrz. šaufuma un 14 mahrz. uhdena			
100 " pelawu " " 87 " " 13 " "			
100 " pfawu seena " " 86 " " 14 " "			
100 " ahbolina " " 84 " " 16 " "			
100 " kartupelu " " 25 " " 75 " "			
100 " beeschu " " 10 " " 90 " "			
100 " moru " " 14 " " 86 " "			
100 " kartup. drankā " " 10 " " 90 " "			
100 " kliju " " 87 " " 13 " "			
100 " ekjas rauschu " " 87 " " 13 " "			
100 " graudu " " 86 " " 14 " "			

(rudši, aušas, meeschi, firni 2c.)

Ja nu šin, žif no šķi ehdamā domā isbruhket un žif eestrejāt, tad pehz augšķejas rehkinaščanas metodes war pušlihdš riktigi štala mehslu wairumu isdibinat, tīkai baribas šaufumu faturoščas dadas naw pee tam peemirstaimas.

Labakas šapraššanas deht es šķeit peewedu weenu tahdu aprehkinumu.

Ja peenemtu, ka pa deenu uš 1000 mahrzinu dafšadeem lopeem 24 mahrz. uhdena brihwa ehdamā un 6 mahrz. streiju, tāpat uhdena brihwu, isbruhketu, tad no šķi 1000 mahrzinu dšhwu lopu šwara, isnahkums pehz augšķejas aprehkinaščanas buhtu šķis: puše no šaufumu faturoščas baribas istaija 12 m. turklaht 6 m. streijas istaija kopā 18 m., šķis šķaitlis ar 4 wairots istaija 72 mahrzinas friščus štala mehslus.

—R.—

Koku žirščanas laiks.

Kā šinams, seemā žirstee koki ir daudš štiproki ne kā tee, kas pawafarā, šulu-laiķā žirsti, tamdeht nebuhs wis weenalga kahdā laiķā žirstos lokus preekšč buhwes isleeta. Daudšreis gabahs, ka buhwokus nedabon wis pats žirst, bet tee no zita japehtē, kas warbuht tomehr nesinatu pateikt, kad koki žirsti. Pehz dafšahm tehnikas awišču šinahm ešot jod-kausejums (šķihs jahles warehs apteekōs tīkai uš ihpafchu no daktera ikrasitiu rezepti dabot) kā loti derigs iščķirščanas lih-djeklis israhdišees. Uš nosahgeto weetu ir jod-kausejums ja-uffmehrē, pee kam warehs eewehrot, ka seemā žirsto koku ahderes (kahrtas) paliks tumščsilas un pawafarā žirsto koku ahderes dšeltenas.

—R.—

Kā koki no šala isfargajami.

No šala koku jo labaki isfargahs, kad tos apšeš ar šalmeem un kad šalst, šalmus tīk ilgi ar uhdeni apleij, lihds tee pa wišam ar ledu pahrwilkti. No tahdas apleeščanas atlež diwejadš labums: kokam seemā newarehs šals tīk lehti peekluht un pawafari tam tīk ahtri neradišees pumpuri un tamdeht ari wehlās nakts-šalnas tam newarehs šķahdet.

—R.—

Pecepeļejuščas un netihras muzas war wislabaki istihrit, kad tahs papreekšču ar uhdeni isškalo, kur drušku joda peemaisits un tad ar uhdeni peepilda, kas drušku ar šalizilšahbi šakšahbinats. Šā peepilditahm muzahm ir jalauj 2 deenas štahwet un tad tahs ar šķaidru uhdeni iskalotas war leetat.

—R.—

Wispahriga dala.

Žeswaineeschu leeta.

Šķ. g. „B. S.“ 43. n. „Kahdi Žeswaineeschi“ šinoja:

- 1) ka tureenes preekščneeki negahdajot, ka laudis wairs nefnaustu, bet dotos uš gaismu. Kas tee par preekščneekem, nebija šazits;
- 2) ka draudšes školotajs ne ween par weešigu šanahščhanu, teatri un dšeedaščhanu nebuht negahdajot, bet ari ešot to pretineekš;
- 3) ka tureenes mahžitajs A. k. tapat isturotees, leedšot šķolas-namū minetahm isrihkoščanahm un norahjot isrihkoščanus pat ari tad, kad tee tahdus derigus laiķa kaweklus, ko šinotaji tura par šwariģeem gaismas-lihdšekkeem, kahdā priwatā mahjā isrihko;
- 4) ka tur pretim Šķihdineem joku israhdiščana teekot loti atweeglota.

Šchos šinojumus redakcija usnehma bej atbildibas — to eesuhitajeem atštahdama. Uš tam atbildeja „—ts“ k. 51. numurā:

- ad 1) ka apwainojumaj truhkt peerahdiščanas, ka wihi preekščneeki šawus peenahkumus pehz eespehjas kahrtigi isdara, ari šekmes netruhtšot, ko peerahdot šķolas, biblioteka un pa wišam lauschu jo leelaka attihštiba;
- ad 2) ka draudšes školotajam dšeedaščanas kopschanu ahrupeš šawa šķolas amata newarot usjpeest un ka tam nepeeklahjotees dalibu nemt pee teatra un žitahm tahdahm isrihkoščanahm;
- ad 3) ka draudšes mahžitajs ar wišeem špehkeem ruhpejahs par lauschu kahrtigu attihštibu, minetahm isrihkoščanahm ne- ešot nebuht preti, ja tahs kahrtigi noteek, un tahs ari noteekot, bet šķolas nanu tahm newarot atkaut a) pehz šasnizas waldeš pawehles, b) lai tani nekahrtibas nenoteek, pee kam rakšitajs šķi nama šwehtumu nostahdija blakus šasnizai un peesihmeja: ka tahdas isrihkoščanas it nebuht naw tee weenigee, neš ari špehzigakee attihštibas lihdsjekti, pirmā rola tē alafch peederehs šķolahm un kad tahs uskoptas, tad ne mahžitajs, neš preekščneeki buhs ispeelnijušķees tahdus pahrwetnumus; beidšot ka mahžitajs A. k. gan reij ašbrauzis uš B. muišču ismeklet, waj teefa, ka tur kahdā weešibas wafarā notifusčas leelas nekahrtibas pret tīklibas un tizibas likumeem. Šā winam kluwis šinots;

ad 4) ka nāw teeſa, ka kumedinus rahhidami Schibini beeſchi ween Zeswaineeſchus apmetlè, zaur ko tee laifu un naudu notehrè.

Birmeem eesuhitajeem attaiſnoſchanos atſtahdama, redakzija tē peefihmeja:

ad 2) ka ſkolotajam gan zaur liſumeem nāw uſſpeeſts, dſeedaſchanu ahrpuſs ſawa amata kopt, bet ka tas ir latra zilwefa peenahkums, etifus zenteenus ſekmet;

ad 3) ka ir nepareifš, laudis dſiht uſ frogus-preekeem, ſkolas namus ſahrtigahm ſapulzehm leedſot; ka ſkolas nams ſalihdſinams ar latru kriſtigu mahju, bet ne kad ar baſnizu un ka pehž liſumeem iſmekleſchana par neſahrtibahm ſapulžes nepeekriht wiſ mahzitajam, bet polizejai, beidſot iſſajidami, ka mehſ no A. m. ne-tizam, ka wiſch to buhtu dārijis un ka janogaida wina paſcha atbilde.

A. t. nāw atbildejis.

Pa tam „Zeswaineeſcheem“ bija ilgs laifs, ſewi attaiſnotees un ſawus wahrduſ peerahdit. Wineem it ihpaſchi bija japeerahda:

a) kaſ tee par preeſchneekem, kaſ ſawus peenahkumus nepilda un ſahduſ peenahkumus?

b) ka ne-efot teeſa, ka tur paſtahw laſiſchanas biblioteka, ka par ſkolahm peenahkami gahdats, ka Zeswainè beſ minetā weefibas-wafara zitas tahdas iſrihofſchanas zour mahzitaja un dr. ſkolotaja wainu nāw bijuſchas;

c) ka mahzitajs teeſcham wairaf reiſes „rahjees“ ar iſrihofotajeem un ne wiſ tikai weenreiſ ween, uſ winam peeneſtahm nelabahm ſinahm, gahjis ſtarpā un „iſmeklejis.“

d) ka eſot gan teeſa, ka Schibineem atwehl wairaf, ne kā paſchu laudihm ic.

„Zeswaineeſchi“ no wiſa ta nāw it ne kā peerahdijūſchi un tadeht wiſa wina apwainoſchana ſakriht tuſſchōs, ne-attaiſnotōs apwainoſchanas wahrdoſs; jo wina garais pretraſts no 20. dezebri no wiſa ta gandrih ne wahrda nepeemin, bet neſs atkal jaunus, pa dala glūſchi jozigas apwainoſchanas, kuras redakzijai ar noluhku uſ wina pirmo rakſtu beſ ſchehlaſtibas ja-atraida.

Bet ari „—ts“ t. — lai tas buhtu kaſ buhdams, jo wina wahrds un uſdotā dſihwes-ſahrtā neſajkan wiſ ar wina loti iſglihtoto un aſſprahtigo rakſtiſchanas-wiſi — ari wiſch newarehs palikt beſ ihpaſcha peefihmejuma. Sawā otrā pretraſtā no 15. dež. (nodrukāſchanaſ tas nebija ſuhitšs) wiſch atſiht ſawu wainu, ka „pahſkatiſjees“, rakſtidams, ka A. m. uſ B. muiſchu brauzis „iſmeklet“ neſahrtibas un iſſkaidro tad jo ſihkati, kā tas tur iſhti bijis. Mehſ peefihmejam, lai wiſch turpmat tā wairſ „nepahſkatahs.“ Kaſ grib buht pahrgudrs, tas ſatinahs pakulās. — Wina pretoſchanoſ pret muſhu peefihmejumeem par ſkolas nama „ſwehtumu“ mehſ atſtahjam ne-eewehrotu.

Pa tam ſinas no zitas puſes redakziju ir pahrlēezinajuſchas, ka „—ts“ t. iſſkaidrojumi ir taiſni. Ta leeta ir tā: A. mahzitajs dabujis dſirdet, ka B. muiſchā „weefibas-wafara“ notifuſchas loti leelas neſahrtibas pret tiſlibas un tizibas liſumeem. Gribedams pahrlēezinatees, waj tas teeſa, wiſch aibbrauzis pee B. m. ihpaſchneeka, draudſes baſnizas preeſchneeka. Saſlauſchinaschana iſrahdijuſt, ka parunas nāw taiſnas un ar to ta leeta bijuſt beigta. Tas ir wiſs tas troſſchna zehlonſ! Par tahdu iſtureſchanoſ A. mahzitajs iſpelnijis klaiju atſihſchānu, ne wiſ pahrmētumus, jo kā draudſes mahzitajam ir wina peenahkums uſ to luhtot, ka draudſē klaiji nedſen beſſaunigus darbus un negrehtot pret tiſlibu, bet tahdi amata-darbi taſ nāw „iſmekleſchana.“ — Scho leetu ſlehdſot mehſ wchletos, ka ſchis atgadijums daſcheem deretu par preeſchſihmi, ka lai nezelu troſſni un nepahrgreſtu taiſnibu un pateeſtu.

Niuaſou'as ſala.

(Pehž Gartentaubes.)

Niuaſou'as ſala atrodahs Klūſā juhrā. Tureenes eedſihwotaji ir no Anglu miſionareem jau ſen pee kriſtigas tizibas peegreſti un tapa agraki no ſawa ihpaſcha lehnina walditi. Wina pehdigais lehninſch, Fotofils, tapa pehž aſinainas ſauſchanahs no Tongas ſalas lehnina, Jura uſwa-ets, kurſch Niuaſou'as ſalu pee ſawas wālſts pedaliſa un atſtahja wezo lehninu tur par gubernatoru, kaſ no ſaleneekem meſlus eedſen preeſch lehnina. Kā leekahs, tad ſchi ſala ir zaur uguns wehmeja kalnu iſ juhras dibena iſauguſe; juhras kraſti nāw ap to leſni, kā pee zitahm tureenes ſalahm, bet augti un ſtahwi, pret kureem juhras wilki ar leelu troſſni peefitahs. Kraters jeb uguns-rihkle ir tagad aibſahſees un uhdens pilns, kurſch iſſkatahs kā pulēels eſars ar iſchetrahm klints-ſalinahm widū.

Uſ wiſas Niuaſou'as ſalas nāw ne kur zitur ſalds uhdens dabujams, ka tikai uſ ſahdas kratera ſalinas, kur iſ klints ſkaidriſ awots pluhſt. Cemihneekem, kad leetus nelihſt, jabrauz uſ ſcho klinti pehž dſerama uhdena. Raut gan uſ ſalas nāw beſa melnas ſemes-ſahrtā, tad tomehr tur ir laba augliba; ihpaſchi fokus-reeſtu fokſ, kurſch ir ſalineeku weenigā bagatiba, aug tur brangi. Uſ ſalas notifa agraf beechi ſemes trihjeſchana un kraters iſwehma daſchu reiſ uguns ſtraumi, kaſ padarija ſaleneekem leelu ſkaidi. Tā 1853. gadā kwehloſcha lahwa pahrluhdinajuſe weſelu leelu ſahdju, zaur ko daudſ zilwefu dabujuſchi galu. Eedſihwotaji mehſ ſtahlit, ka kraters ſahzis uſ reiſ ar leelu troſſni uguni iſplaudit un toreijeja miſionara ſeewa ne-efot warejuſe no lahwas ſtraumes iſbehgt, bet tapuſe pahrluhſta un par amini pahwehſta. Miſionari mehſot daudſreiſ iſprediktot, ka Deews uſſuhtot tadeht ſalai tahdas breeſmas, ka ſaleneeki kaitinajot wina ar ſawem

Sadſihwe un ſuiba.

Atklahta wehſtule A. Bielenſtein'a ſgam Dobełè un A. Rutkowsky ſgam Kalna-muiſchā (Hoſzumberge).

(Turpinajums.)

II.

Warbuht ka laſitajam, kaſ ſchimi leetā labprahht gribetu ſkaidribu, it ihpaſchi ſkaidribu par teem dſimektem, kaſ muſhu žern. pretineekus dſinis tahdā kare pret „Balt. Seml.“ ari derehs ſinat: lahdu ſtahwolli tee, ſewiſchki Bielenſteina t., lihſ ſchim pret mums eenehmufchi. To iſſkaidrojot peetiſ ar ſchahdahm prowitehm:

Tas bija „Latw. draugu beedribas“ ſapulžē 10. un 11. dezebri 1875. Ir toreis Rutkowsky t. par „Balt. Semlopi“ neſpreeda wiſai draudſigi, it ihpaſchi wina walodu ſmahdedams. Turpretim beedribas direktors no Widſemes puſes leeliſtam uſſlaweja nelaiſa „Darbu“ un iſdaliſa weſelu kopu leelu „Darbu“ ſapulžes lozēktem. Schahda loti neweenada iſtureſchānahs pret diwi reiſā iſnahluſcheem Latw. laikrakſteem mums iſſitahs wiſai iſweſcha un mehſ to ari iſſajijam ſawem laſitajeem. (ſt. „Balt. Seml.“ 34. un 35. num. no 1875. g.) Uſ tam A. Bielenſteina t. mums peechuhija pretraſtu. Rahdā garā, ar zil žeenigu jeb nezeenigu iſtureſchanoſ pret redakziju, zil ſmalli jeb rupji tas bija ſazeretiſ un ſaraktiſti, to peerahdihs ſchee teikumi, kuras mehſ no ta iſnemam. A. Bielenſteina t. rakſta: „Baltijas Semlopi“ Nun na mahzitajam gribedams godu laupit patš ſewim godu laupijis“ un „Bet kad Latw. dr. beedriba to peechihwo, ka weefis, kaſ labu prahtu un godu no mums redſejis, nekānahs tuhtit pehž tam muſhu beedribas preeſchneezibu ar dubteem apmehtat, tad Latw. dr. beedribai buhs jabomā, kā iſſargatees, lai otru reiſ to nedabuhu peechihwot.“ Ka redakzija

iſcho lehnprahhtibas un iſſtas kriſtigas miſleſtibas pilno wehſtuli nebahja kabatā, bet liſa nodrukā (ſawas awiſes 2. num. no 1876.), pee tam ari no ſawas puſes, kaſ waijabſigs peefihmedama, tas ir patš par ſewi protams. Kā nu rehſams, tad Bielenſteina t. ſcho atgadijumu wehl pehž pilneem 3 gadeem nāw peemirſis; tas peerahda ſkaidri un logiſti, zil ſupra wina atmīna tahdās leetās un zil ruhpigi wiſch ſataiſjees uſ to leelo deenu, kur wiſch ſawam pretineekam waretu atmaſkat par to, ka tas wina preeſch 3 gadeem kā peenahkahs klaiji atraidijis. Tapahž mums ari nebuht nāw jabrihnahs, ka Bielenſteina t. turpretim no nelaiſa „Darba“ „original-kimijas“, no Dihrika t. „griku patras“, „denas-grahmatahm“ un žitēem tahdeem behdigeem raſchojumeem neleekahs ne ſinot. Kā Heines Indr.ka kugineeks „azis uſ Lurteju ween greſch“, tā ari B. t. „neredſ kur klintis preeſch“, tikai Sobgalu un „Baltijas Semlopi“ eewehrodams. Nu, ne kaſ — weens uſtijigs abonentiſ wairaf.

Kad turpretim wehl ſewiſchki gribetum iſſkaidrot, kadeht Dihrika t. ſawus abus gangus laidis walam pret mums tani paſchā brihdi, kur Latweeſchu tautas goda un labas ſlawas aiſſtahmeſchana bija Latw. laikrakſtu uſdemums, tad tas buhtu tihri weltigs darbs, jo tas uhdens, kaſ ſchos gangus dſen, laſitajeem deefgan jau paſiſtam. Bei newaram wiſ atſtaht neminetus tos laikus, kad „Balt. Wehſneſim“ tani paſchā weetā to paſchu pahrmeta, to tagad „Balt. Semlopi“ dſirahs uſteaut. Muſhu miſhotam amata-beedrim toreis nu gan bija weeglati aſtutees, jo wiſch patš tur bija kiah, lamehr tas iſg. gadā mums aiſ muguras notijis. „Latw. dr. beedribas“ ſapulžē, 12. dezebri 1873. Dihrika t. pahrmeta, ka wina laikrakſtiſ ſamantajot walodu, ſarihdot Latweeſchus ar Wahzeem, aiſnemot baſnijlungu ſahrtu ic. ic. Un kā wiſch attaiſnojahs? „Balt. Wehſneſcha redakzija“, wiſch atbildeja, „ta to hebāra wiſ, bet kad tas no ſahdeem koſpondenteem (t. i. no teem, kaſ toreis preeſch „B. W.“ rakſtija) noteel — nu, tad es, B. Dihrika t., ari uſnemu atbilde, ja tahs man peechuhla, kuras uſrahdiſ, to tee koſpondentiſ wiltigi un uſbrukdami ir rakſtijūſchi.“ Brangi! „Bet kad Balt. Wehſneſim pahrmēt, ka tas nepeeklahjigus joſus un ſmeeklus

grehkeem. Uf salas dšhwo lahda putnu flafa, kuru mahtites falafahs kopā — daudšreis lihds 30 fšaitā — un dehj kopā olas lahda lahwas bedrē. Pehz tam winas aišnešs olas lahda žitā, lahwas pelneem iškaititā bedrē un aiškafa ar pelneem, kur tad faules šiltumā zahlischi pašchi isperinajahs. Šhee putni ir balošču leelumā. Salas eedšihwotaji ir škaišti žilweki. Winu ahdas krahsa ir gaischafa, ne kā žitu tureenes falu eedšihwotaju krahsa. Wihreeschi mehds šawu ahdu ar daschadeem raibumeem isgraisit; šeeweetes nesā garus matuš, kuri waleji uš muguru notarahs. Pee wineem redš wairak špodribas un tihribas, ne kā pee žiteem beenwiduš falu eemihnteekeem.

Kā jau minets, šaleneeki ir jau šen pee kristigas tijibas peegreesti un mišionari, ihpašchi Anglu, pašludina teem ewangeliumu. Wirs-mišionars dšhwo uš Tonga-Tabu'as salas, kura wahršs Bewerents Bakers. Šhis garigs kungs apšeemo pa gadu reiš Niuašou'as falu, ne tadeht, lai par šaleneeku klahšchanos apjautatos, bet tadeht, lai pee teem leeliški mešlus linotu, uš ko wišch laudis ar dedšigeem wahrdeem pamudinā, išteikdams, ka tahda dahwanu došchana ejot „Deewam patihkams darbs.“ Wišch nem preti naudu un kopru.*) Katram pee-augušcham šaleneekam jamalsā preešch Tongas salas šehnina septini dolari pa gadu nodošchana un tas noteek išketrōs terminōs. Senati wini aišmaksaja šchihš nodošchanas tika ar kopru, kura tapa ar waldibas fugi uš Australiju aišwesta un pahrdota; bet kamehr Eiropeschu tirgotaji uš salas apmetušchees, tamehr leelakā eemihnteeeku data pahrdod teem šawu kopru un aišmaksā šawas nodošchanas ar naudu, tadeht ka tirgotaji maksā par to daudš leelaku zenu, ne kā waldiba par winu produkteem aprehkina.

Bet wirs-mišionars Bakers ir labs weikalneeks, kas prot itin labi aprehkinat, žil wišch war wairak pelnit kad wišch šawus mešlus produktōs šanem. Wišch ir lahduš no šaweem mahžekteem uš salas atšahjis, kuri preešch wina kopru no laudim šalasa un ipihkerōs šakrahj, kamehr ir wewels fuga lahdišch, un tad aišwed uš Australiju pahrdot. Ka šchis weikals ir preešch mišionara loti eenešigs, to war no ta noprašt, ka weena muža kopras maksā Australijā 15 mahžinu šterlina un Bakers rehtina šalasa eemihnteeekem, kopru par mešleem nemdams, tika 4½ mahž. šterlina par mužu.

Tas, iš kura škojuma šcho aprakstu šmelu, bišis toreiš uš šalasa, kad Bakers šaleneekus apmeklejis un tos ar garu runu uš labprahrigu dahwanu došchana preešch mišiones pamudinajis. Katram waijadšejis to šumu ušdot, kuru tas nodomajis nahkamā gadā preešch „Deewa walsibas“ dot un Bakers uššimejis šchihš šunas. Weeta, kur tas

*) Kopra ir šagreesis un šaulē kaitets kofus-reešča kabolš, iš kura top ihsti dahrga elja šabrigeeveta.

ušnehmis, tad winam ja-atbild, ka wišch šchini šind gandrihs (šaum) ne-efot tahlat gahjis, ne kā mahžu „Kladderadatsch“ jeb „Lapfenes.“ [Wespen. (Gribetum šinat, waj „dundur“, waj „Berliner Wespen“) Šalihds. „Latw. dr. beedr. prot. 1873, lp. 32.]

Žil žoziga šchi attaišnošchanašs un waj tas no Dihriča k. bija pareiš darits, šawus draugus — tos, kas preešch wina lapas puhlejahs un šrahdaja — kā derets gans šawas awis atšahit, kad pretineeks nahl, — to lai apšpreešch žeen. laštaji, kuru teesahšanai mehš ari atšahjam D. k. ištureschanošs pret otru Latw. laiktakstu, šam ne til daudš newar pahruwešt, ka „B. W.“ redaktora k. 1873. g. pats ušnehmees, proti ka wišch pat wahžu šatiristuš laiktakstus pahršpehjis, kurus mehš ne notahšt par preešchšimi ne-šam nehmušchees.

Loti ewehrojams ir, kā pee šchihš ašās debates N. Bielensteina k. išturesees. Pat weht tad, kad wišch šcho Dihriča k. špikulatiwu-newainiga gaudeshanu bija dširdejis, wišch peehšmeja, ka „B. W.“ aišnehmejam (mahž. palihgam Kählbrandtam) newaijadšejis til ašt ušbrukt. Šaitam Bielensteina k. širds eeschehlojahs behdigā gaudneela, jeb waj winam garā parahdijahš Ulmana k. „agitators“ Wez-Šeebatgā? — Ja „Balt. Seml.“ ari buhtu eekritis gaudet, warbuht tad „Latw. dr. beedribas“ presidente attā N. Bielensteina igam buhtu pahremetis, ka tas gobigam Semlopim pa daudš ašt ušbrugis. Tahda gaudeshana, kā wahdahš, nebuht naw šikta leeta.

Pehz šcheem peehšimejumeem iš „šelta pagahines“ to mehš turejahm par waijadšigeem, lai žeen. laštaji alašch jo wairak atšihu tos šašketerejušchos pawedeenus, kas mums ja-atraija, — mehš nu warešim ušmellet šawu pašču šarlano pawedeenu. N. Bielensteina un N. Rutkowsky lungi mums šaitam nenems šaumā, ka pee šcheem gan mašiem, bet šchini leetā šoki ewehrojameem notikumeem til ilgi ešam palawejušchees. Gan jau reiš ari galu šaprešim, šaita mums tatišču ir deesgan.

Uš mušju augšcham mineto ušajinajumu „Balt. Seml.“ 5. num. no 1878. g. Bielensteina un Rutkowsky lungi pa tam ir atbidušchi, tatišču ne tur, kur tee uš-

notizis, bišise bašniza. Bakers uššahpis kanželē un ušrunajis šapulzejušchos laudis tā:

„Mani mišli brahli un mahšas eekšch Kristu! Šimu atkal pee žums atnahjis, lai ihšu lažinu šarp žums palawetos un ar žums kopā ar dšeešmahm un luhgšchanošm dwehšeli eekšch Kristu atšpirdšinat. Tas man ir leelš preešch! Ja, teesham, žuhs ešat ta kunga išredjeti laudis, pee žums naw wehl ne weens šehjeis šawu šehllu par walti ištaišjis. Bet waj tad žuhs ari neredšat, ka žehowa ir uš žums šawas azis greešis, ka wišch žums to atlihdsina un žuhs ar weenu ar labdarišchanošm apber, kas žitu šalu eemihnteeekem nenoteek? Mehš dširdam par tahlahm šemeht, par Deenwiduš-Ameriku un žitureeni, ka žehowa ušjuhtot tur šemes trihžeshanu un uhdens pluhdus. Daudš tuhštōšchi žilweku ir tur no šemes un uhdens aprihti tilušchi un wewelas pilšehtas ištaitas. Bet šinat, mišli brahli un mahšas, ka tee laudis, kas tur dšihwo, naw no mušju ganama pulka; tee ir Katoli (Katoli top Tongā eemihditi), kuri tika šawu labumu meklē, un preešch mišiones nedara ne kā. No Turku šemes mehš dširdam, ka tur ešot laišch un mehriš. Šeewas un behrni tur teek breešmigi špibšfinati un wihri pa tuhštōšcheem notauti. Kapehž žehowa peemeklē šcho tautu til bahrgi? Šinat, mišli brahli un mahšas, wini ir Muhamedani, kuri Kristum netiz un negrib mišionarus pecnemt. Nedsat, tā netizigee top peemelleti. žuhs šawā meerigā šalā nepašihstat nē kara nedš mehra; ari ne lahōš ugunš naw žuhs ilguš gaduš peemellejis, ne, jo es šaku wehl reiš, ka žuhs ešat ta kunga ihpašchš ganams pulks, žuhs ešat kristiti! Ja (uš wežo gubernatoru greešees), Tu, Šotofil, un Tu Paula Šuštū'a (šahds wežš teesnešis no šaleneeku žilts), žuhs ešat kristiti; šchē wišas šapulzes preešchā es ištuzos: žuhs ešat kristiti! Waj žuhs ne-efat ar weenu šaweem apašchneekem par labu preešchšimi bišušchi? Waj žuhs ne-efat ar weenu bagatas dahwanas preešch mišiones demušchi? žuhs ne-efat par to behdajušchi, ka tahdas dahwanas bija par žuhsu eespehju gandrihs pahrafas. Bet metat šawas azis uš žuhsu jamša- un taro-laukeem. Teesham žehowa ir tos bagati šwehtijis! Waj žuhs nesinat, ka Nehume (uš minetu wihru greešdamees) ir tizis ne šen ar dewineem škaišteem šiweneem (!) apšwehtits; bet waj šchis wihrs nedewa pehrnajā gadā 150 dolaru preešch mišiones. Uškatat wina šaiminu! Ta kofus-reeštu šoki tatišchi, un wina šams-labiba ne-šdodahš. Tas wihrs ir mantas-šahrigs un nedalahš ar mahžitajeem, kureem ir gruhš darbs par wina dwehšeli gahdajot.“

Kad Bakers wehl bija lahduš daschadi ušrunajis un pamudinajis, pat ari teem, kuri pehrn leelatos mešlus demušchi un bašnizu un školu ar lampahm un krehšleem apgahdajušchi, wišadu šwehtibu apšolijis, tad wišch greešahš uš wežo gubernatoru, prašidams, žil winam Kristus pawehlejis nahkamā gadā no šawas mantas preešch „šwehtās leetas“ dot.

aižinati, bet Nig. wahžu awiše un minetā gaudneela wežakā gangi, „Balt. Wehšneš.“ Atkal jau peehšihwojam, ka tahda gaudeshana ir laba leeta, it ihpašchi kad nepašahš wigais wehšch ari lapas šahl gainat. Ka šchee lungi naw wišai leeli draugi pašihštamai „awišchneezibas“ šahrtibai, mums naw jābrihnašs. Waj ta nu wineem watas ištibinat, kura awiše ja-atbild. Šet labat beš ištibinajchanas pee wež un wežā pašihštama. Winu atbilde štan tā:

„Baltijas Semlopja redakcija šawā 51. numurā muhs tos parafšitos, šaiji ušajina, lai „peerahdam, kad un kur „Baltijas Semlopi“ tahdas breešmigas leetas ir ralfšitas, ka „mehš“ (Latweeschu draugu beedribas) šapulže (Nigā, 5. dezembri) ešot leezinajušchi.“

„Mehš nekaweamees šaiji atbildet, ka mehš šatru brihdi ešam gatawi, kad to žaur teesu no mums prašihš, preešch teesas peerahdit, ka šatrs wahrs ir patešiba, lo par „Baltijas Semlopi“ tur ešam runajušchi.“

N. Bielenstein. N. Rutkowsky, Latw. draugu beedribas presidente. Beedribas direktors.

Žaur to, ka šchis ralfšs ir ištudinats „Balt. Wehšneš“, abi šchee lungi ir šawas runas atšahšijumu, kā to „B. W.“ nodrukajis, atšinušchi par riktigu, un tadeht mums un laštajeem nu ari šinams, ko wini tur tani draugu beedribā „par Baltijas Semlopi runajušchi.“ Uš šcheem pamateem mehš nu warešim tahlat buhmet. Bet ešam to darām, mums wehl ja-ištaidro mineto lungu noboms, kas parahdahš tanis wahrdōs, ka wini gatawi, kad teesja to no wineem prašchš, preešch teesas peerahdit x. Warbuht žums žeen. lungi, tahš teesas buhšchanas til šaidri naw pašihštamas, jo žuhsu darbs tatišču ir tika kristigas mišleštibas un peedohšanas darbs; tadeht mehš žums ištaidrošim, kā ar to teesas buhšchana tahda leetā ir. Kad žuhs p. p. lahdu redakciju gribetut pee teesas apšuhdset, tad žums tas pehž pašahwošcheem ištumeem buhtu šadara pee tahš wišu augštātās justiz-teesas gubernd, t. i. Rušjemē

Bezais wihrs, kursch no garas runas un daubi usflaweschanas wahrdeem puslihdj sazuzis, pazelahs lehni no sawa krehsla; par weli wihsch gaida, lai Kristus salps nowehrsch no wina seijas sawas azis. Wihi ir koti klusi; wihsch skatahs wihsch apfahrt, bet ne kur preeksch wina ne lahbas palihdijibas. Wihsch nojehds, ka winaam ja-issafa wahrdi, kas wina darihs preeksch nahlama gada par nelaimigu. Jo pat salas gubernators nedrihst Deewa wihsch preti runat, kura wara slaw Deewa dujmas nowehrsch jeb uslaisi. Wihsch mehgina par weli sanemtees. Wihsch runa ko pee sewis; ne weens naw wina dsirdejis, wehl masaki sapratis. Bakera seija noskaidrojahs us lahdu azu-mirkli; wina aufis ir gubernatora wahrdu dsirdejuschas jeb wisu masaki wihsch leekahs tos dsirdejis. Wihsch issauzahs skana balti: „Seschi simti dolaru!“ un peesimne tuhlin sawa grahmata. Waj gubernators bija tahdu sumu teizis? Teescham ne; wihsch tapa titai islikshchanahs dehl jautats, jo warenajs Bakera bija jau sen isklawschinajis, zil gubernatoram eenahschanas, un nospreedis, zil tam meslu preeksch wina jadod. Wina spehle ir brangi isdemusehs, jo wezais gubernators kriht satreests us krehsla atpatat un paleel mehms. Tagad nahk ziti pehz rindas, kuri negrib Deewa wihsch azis sliftati israhbitees. Teesnehs Paula Fiftu'a apsula 400 dolarus (wisu sawu gada algu), un ta projam, lihds pehdigajam wihsch, zensdamees zits zitu pahrsolit, jo Bakera ir pratis tos labi sakurinat.

Kad Bakera pehz lahdam deenahm no salas aishrauzja issauhdams: „Uj redschchanos zita gada“ tad tur katris sinaja, ka tas bija lahdu tuhlihdj dolaru bagatahs ne ka atnahot. No lahbas salas, ka Niuasou'a, kura titai 1100 galwas skaita, nepeeauguschus lihdsi rehkinajot, ir lahds salinojums teescham par milsihu nosauzams, jo taja skaita ir titai 300 nodoschanu malfataju. Nabagi apmahniti lautini, kam sawi sweedri iweescham Anglam ja-atdod, kursch teizahs wina dwehseku lopejs buht, bet aishgahis tur titai tadehl, lai waretu bes puhlehm ihfa laikah bagats tap un tad us Londoni pahrnahkt un ka bagats lords dsihwot. Ta Angli schi Schiddeem lihdsiga andeles tauta, issuhta misionarus un lepojahs ar to pajauls preekscha par kristligu tautu, kas darbojahs ar paganu atgreeschanu, bet kuru ihstais zenteens ir, nezimiliseeretats tautas lalpinat, un illeeta misionarus titai preeksch schi noluhka.

Saur tahdu pahrlaeriju dahwanu speeschanu minetas salas eemihntneestu lablahschana masinajahs gadu pehz gada. Wineem ja-greeksch preeksch tehniua un misionaru mesleem kopra un wini nedrihst atrautes satra nepela ischetras deenas no basnizas apmekleschanas, darbadeenas weenu rei un swahdeenas dimi reises; kas to ne-issilda, tas top basnizas-grahmata eerahits un to peemelle nelaima, tas ir: tan jamafja noudas irahpe.

Kamehr fokus-foku reestit labi augs, tikmehr salineeki nemirs badu; bet jau tagad teem ir pusgatami reestit no kokeem janodauja,

lai waretu misionareem meslus nodot; fenati, kad wini wehl nebija atgreesi, ne weens reests netapa negatams nonemts. Scheem bagatas salas eemihntneestem usees reis posts un truhlums, un kas pee tam wainigi? Anglu misionari, kuri ar to eemestu, Kristus mahzibu wisa pajauls sludinat un nabagu paganu dwehseles no eles swehra rikles israut, aishnehs wineem titai postu un wehdrsibu.

„Par to, ka Anglu misionari pa Klusahs juhrah salahm isturahs, waretu beesas grahmatas rakhit,“ ta minets Wahzu sinotajs saka sawu rakhitu beigdams. „Niuasou'a ir titai weena no tahm salinahm, lahdu Klusah juhrah ir simteem, un kuras wisa zeesch apaksch misionaru spaida.

Waj tadehl jabrihnahs, ka daschi no mineteem saleneestem newaredami tahdu spaidischanu isturet, sehshahs sawas masas laiwinas un padodahs juhrah witneem, zeriba, ka tee aishdihhs laiwinu pee lahbas zitas salas, kur labaki klahsees? Bet daubi no teem atrod juhrah sawu galu.“ Berams, ka reis nahks laiks, kur tureenes salu eemihntneestem taps azis atwehrtas un tee atratihs sawu wehdrsinataju faites.

Dappas Wahrtinsch.

Daschadas sinas.

No eekschjemes.

Peterburga. Desmit studenti no mediko kirurgiskas akademijas braukshot us no mehra peemektetahm weetahm. Uajizinaschana nahkust akademijas augstaku kursu studenteem no sakana krusia beedribas. Beedriba malfajot scheem studenteem ik mehneschus 150 rublu, bes tam brihwi zelsch un fortelis un 150 rubli preeksch isrihkoschanahs. Ja studenteem tur gaditos mirt, tad sakana krusia beedriba malfu wina pafat palikuscheem waj 150 rubl. itgadigas pensijas, waj ari 500 lihdsi 1000 rublus us weenu reisi.

Walidiba stiri puhlejahs walsts eenahschanas waitot un isdoschanas masinat. Ar pehbejo noluhku ari eezelta komisija apaksch walsts kontroleera Abasa preekschneezibas. Wisas Kreewu awises scho komisiju ar preeku apweizinja un ka wina teescham atradihs isdoschanas, no kurahm labu graht warehs aistaupit, to waram zeret, kad salihdsinam Kreewijas isdoschanas ar daschu zitu walstju isdoschanahm. Ta p. p. isdod par gadu preeksch ministeriju amatu wihsch ustureeschanas, rehkinot 4 frankus jeb 3 marlas us rubli:

	Kreewija	Franzija	Prusija
algas naudas . . .	14,852,000 rub.	4,251,000 rub.	1,702,500 rub.
ekonom. isdosch. . .	1,640,000 „	677,000 „	222,800 „
Kopa	16,492,000 rub.	4,938,000 rub.	1,925,300 rub.

Schajah sumahs nawa eerehtinatas isdoschanas preeksch Keisariska pilsgalma ministerijas un fw. sinoda Kreewija.

pee aberhstoesas. Widsem peh kotesas. Waschata prozeje tur wiktos labu laiku, jo prozeje tahdu wils klaidi japeerahda ar utterschanu ween nepereet. Ja nu apuhdeta redaktora ar schihs teetas spreedumu nebutu meera, tad wina atkal pehz titama, pus gada laika buhtu brihm appelleret pee walidija Senata. Tas, ka protams, eeparku teetas protulouis. Lihdsi tos pahrsolit Kreewu walid, pa-etu atkal labi ilgs laiks. Walidija Senata wisa teetas eet siingri pehz labras. Kad Zuhh teeta tur nahktu preekscha, to sinams newar nosazit. Uj wisu wihsch Zuhh jau daubidhi jawan prentelam buhtu waresusch preekt, eelam saue no-est, tihdsi gala spreedums Zuhh buhtu rotas. Bet ka pa tam publika domatu, ja mineta redaktoru buhtu tapat aishnehm Zuhh godu un labu slawu, ka tas mums atgadibees jau Zuhh laipnibu? Wina domatu, ka Zuhh esot wainigi un tadehl nedrihstet sawu godu laikrahts aishnehm. Kad turpewit, lahdsi redaktija gribetu Zuhh apuhdset par nepreklahsigu apstahschanu un goda aishnehmam ar wahrdeem, tad tas tai buhta kadara pee sematas teetas, kur Zuhh mawisu wehl esot apuhdset. Jurisju prozeses ir pasihstamas un Zuhh mums peedojet, ka mehhs Zuhh schi patihschanu nedaram. Tadehl mehshstahs nahkt us zitudu wihsch. Teesatees mehhs jau waram wehlati — tagad itaishnees schihs teetas dehl tur, kur wina lauhis nahktu up kur Zuhh to ar jameem parafschem esiet apleschajusch par sawu rajummu, i. i. laikrahts. Mehhs sinam, ka Zuhh tas netiht, bet Zuhh tahdu atkal sineet, ka lahds wahju dsjoneets ren lazuis. Allen galen ist schim.

Tebe nu wispirms buhtu janodibina, ar to mums tas gods sakumatees, waj ar zeniameem basnjungeem, waj ar ne masat zeniameem presidentem. Ka Latw draugu beedribas presidente un direktors Zuhh esiet parafschjehes wahju awises un „Walt Wehtneet“. Tadehl japeenem, ka Zuhh, seen. lungi, ari gribeet lai Zuhh ta lahdu un ne wis ta basnjungus u. schim teeta uruna. Bet apluhstom, waj ta beedribat, kur Zuhh esiet tas presidente un tas direktors, jeb wina preekschneestem ari, u. ta teescha lahdsi wina, ka Zuhh seen lungi, to daruusch, wet lahdu redakt.

ziju isturetees, jeb tihri ta us sawu rolu, it ka Zuhh buhtu wina kahrtigeem un weenige teesnechi, wina wisa publitats preekscha noteetat, bes jeb kuras peerahdischanas, titai pehz Zuhh gribas un aish teem jau isstaidroteem eemestem. Ne Zuhh paschi to wareset, nebi ari zits lahds to gribehs leegt, ka Zuhh aish schi sawa tihri priwata amata nostahdamees jau ilgu laiku sewim esiet peemehrojusches tahdu tesibu, un ka paschata publika, kam „Latw. draugu beedribas“ statuti un teesbas naw pasihstami, Zuhh, seen. presidente un direktora kl., usluhko par sawadu estahdi jeb autoriteti, kas ne ween ar sinibas, bet ari ar garigas pahrwaldes ihpawibahm isrihtota. Tas nahk no tam — ka mums teelahs — ka ilgu laiku schini beedriba gandrihs titai ween weeniga schihswees jeb lauschu lahra bija par lozkeem un ka no weena weeniga ziwela „spreedumeem“, kas nepareisi wisu scho lozku jeb wisa beedribas wahrbah isjajiti, lihdsi schim ta satot ar firds drebeshanu bihjahs wist slolotaji, nepastahwigeem rakhneest. Beedribas jeb ihstati satot: preekschneezibas organs, „Latw. Awises“, par to alahj gabdaja, ka schi drebeshana ne ween klawa istureeta, bes ari wehl pawalwota. Tahbus ar „fides“ isrihtotos „spreedumus“ usluhloja ka schihswees ewangeliumu. Mums tam sie kas naw pretim, kamehr Zuhh, seen. lungi, ad saweem „spreedumeem“ paleelat tanis robezhahs, ka beedribas un wispahrigees istuni siingri nosata. Bet titahdsi ka Zuhh sewim preechrojeet waru, kas schihs robezhahs pahrsneest war to basidami esjauzatees politisks schihswees buhschanas, tad mihhu uhdewums ire, Zuhh ar godu, bet itia stupi, atrahit atpatat. Ka ziti lahds

*) Ka weena weeniga preekschneeta spreedums, to tas par lahdu drulas rakhitu isjajiti, ir jayaslubina wisa beedribas wahrbah, „um fides in haken“ tas nestahw wis wina istumahs, bet to ir pate beedriba nospreeduje 8. dezembri 1854. g. sem N. Schulza wadijchanas. (Salihdsi, preekschneezibas rakhitu, kas preihts beedribas statuteem)

Dej tam Kreewija maksā if gadus ministeriju eerehdneem:	
dahwanu un pahlhdsības naudas	6,675,600 rub.
preekš wīnu behrnu audsinašanas	723,300 "
	Kopa 7,398,900 rub.

Tad wehl teel leelas palhdsības sumas šurp un turp matjatas, no kurahm zītās walhīs ne sinat nesin.

— Zelu ministerija šchinis teenās suhtihš uš Zarizinu ihpajhu komiškju, kas lai ismeklē, waj Grafi-Zarizinas dšelszela apgabala mehriš parahdijees. Ja tur mehra seherga tiftu atrasta, tad minetai komiškjai ir brihw aistleegt, pa Grafi-Zarizinas zelu zilmelus un mantas wadat.

Awises „Nedela“ redaktors un isdewejs Haideburows dabujis no preses pahrwaldišchanas trescho brihdinaschanu un mineta awise uš trim mehnešheem aistleegta.

Ro Rigas. Preekš mas deenahm Rigā ispaubahs kahda isbeedama wehšis, ka mehriš esot šeh ar gotu no Kreewšemes eewesīs. Tagad ir par to šhejeenes Wahzu awises šaidrakas un apmeerinadamas sinas. 12. un 13. janwari atnahkuschī pa Dinaburgas dšelszelu wairaf ne tā 2000, pudi galas, kuru diwi Rigas meefneeki no-pirkuschī. Laudis bija ispausīs tapis, ka gala nahkuse no ta apgabala, kur mehriš plosahs. Muhsu polizejas walhība gahdaja tuhlin par to, lai draudošahs breejmas nowehrstu. Gata tapa aiskhlata; tad tapa isklauschinats, ka suhtijums nahjis no Grafi-Zarizinas dšelszela Tokarewlas stanzijas. Šchi stanzija ir kahdas 500 werstes no tahs weetas ašiatu, kur mehriš plosahs. Rigas polizejas meistars peeprahjīs zaur telegramu no Tokarewlas stanzijas preekšneeka tumafas sinas par to, no kurenes gola nahkuse. Gubernators eežehlis ihpajhu komiškju, kurai ja-ismeklē, waj minetu galu war atlaut pahrdot, jeb ta ir isnihilinajama. Gubernators telegrafeerejis ari Tambowas gubernatoram, kurā datā Tokarewla atrodahs un peeprahjīs, waj mineta apgabala esot kahda lipiga seherga. Uš to ne-efot wehl atbilde atnahkuse. Bet no Tokarewlas stanzijas preekšneeka atnahkuse šina, ka gala nahkuse no stanzijas tuwuma un esot nō labeem wefeleem lopeem. Tadehl leekahs, ka Ridsneeku ruhpes ir bes pamata. Tagad wehl netop atwehlets minetu galu pahrdot, kamehr no Tambowas gubernatora buhs gaidita apmeerinadama atbilde atnahkuse.

— Rigas un Jelgawas pareistizības biskapam, tā Peterburgas Kreewu awises wehsta, ir preekš 1879. gada 1800 rubl. atwehleti preekš 15 garidsneeku dehlu skolofchanas, kuri Baltijas gimnastijās ja-ismahza par skolotajeem. Šchi suma esot lauschu apgaismošchanas ministerijas budšhetā usnemta.

Sueegš. Ighahjuschās nedekas eesahlumā šeh Rigā šniga brihnum daudš sneega un plosijahs tahds wehšputens, ka bija bail is istabas laukā iheet. Bet tahds pats pošts esot ari zītās malās. Ap Rarkowu bijis ari wairaf deenu wehšputens, kas Rarkowas-Asowas dšelszetu tā

aishutinajis, ka 7000 šrahdneeli to diwi deenās wehl tiftahš nebijuschī notihrijuschī, ka pa wīnu war braukt. Ari pa ziteem dšelszeleem jau wairaf deenu wairaf nebraugot. No Poltawas telegrafeerejis kahds dšelszela brauzejs awisei „Golos“, ka tas tur jau trescho deenu „eesnidsis“ sehšot un wehl nesinot, kad prom tiffot.

Ro Jaun-Zehrzeneeshu pag. Chweles dr. Pag. nedekas numurā mehš atradijam kahdu kritiku par S.—S. teatra israhdišchanu 6. janwari. Pa tam mums wehl no otras puses ir eesuhitīs paplaschš rakšis, kurā, jebšhu gan wairaf pee pašchas leetas turotees, mineta teatra israhdišana ne masaf bahrgi teel noteefata, ne tā pirmajā rakstā. Rakstītajū wahrdi un pašlanofcha leezība šhini leetā nepatauj tizet, ka tē buhtu launs nodoms jeb atreebšchanahs gars. Tadehl japeeneem, ka šhini gadijumā naw wis tahs jau pašhstamās wahjības, ar ko lauzineeem pee tahdahm isrihlofchanahm jataujahs, bet tihra weeglprahitība un pahrdroščība, ar ko israhditaji publikai, un lai ta ari nebuhtu dšili mahzita, ušdrihštejuschees stahtees preekšhā un kas abus kritikus ir dšinusi, tahdu pahrgalwību klaiji graifit. — Muhsu laikrakstu wadoni pašhst lauzineeku teatri, wini to neteefā bahrgi; bet šinamas robeščas ir wini nedrihst pahrkahpt, jo zītadi mehš slawetu, kas naw slawejams un flehptu, kas graifjams. Mehš nedrihstam buht parteiški, ja gribam wispahrigu uštizību un zeentijahanu baudit. Tadehl šcho kritiku usnehma. Ta škan tā: Gandrihš ne no weena spēhletaja newar šazit, ka tas no lugas un tā ta israhdama, jele ko labu buhtu šapratis. Un par to nebuht naw jabrihnahs, kad dabuhn dširdet, ka muhsu akteeri wehl šwehiku pehdešā deenā naw warejuschī weenotees, ko lai spēhlē. Pehdigi palikuschī pee „bagatas bruhšes“ un „kurā Kriščus.“ Daščam spēhلمانam pa wijam waloda štomijahs, kas gan no tam nahza, ka nebija sawu lomu eemahzijeem un otrahrt pa daudš bija glahstē eeslatijeem. Wiša spēhleschana, tā jau peeminets, bija auksta, bes dšihwības, bes wišas patilščanas. Bes W. jaunfundsšes katrs spēhletajš un katra spēhletaja sawu lomu noskaitija, tā daščahrt behrni pahstarus mehšj usšazit. Wišas kuplejas gluschī weenalbšigi nodseedaja, bes jeb kuras sawadas balšs islozishchanas zc. No W. kunga kuplejahn gandrihš katra tika wejelu terzi semaku nonemta. Tē wiščh musikai bija par daudš preekšhā, tē pa wijam aisklawejees. Ja, kur kuplejas tā dšeed, ko tur gan war runat no štaisidseedafchanas, kas muhsu juhtas pazilā un firdi eepreežē. Kahda wiša spēhleschana bija, tahds bija ari pirmās lugas gals. Bīts par zitu nojuda no šlatuwes, un kas tad gan zits labaki atlika, ka preekšharamo nolaišt un spēhletajus no tahlafas jološčanahs ispestit. Pehz ne ihša starpas brihšcha israhdija kurlo Krišču. Ari šchi otra lugas usweščhana ne par matu ne-isdewahs labaki ne tā pirmā. Kriščus publiku wairaf sawas ahri-gas istureščanahs dehl pašmihdija. Paščhā luga wehl atgadijahs, ka weens spēhletajš spēhji šastima, laifam — — —. Daščas spēhletajš

gadījumos dara, mums ir gluschī weena alga. Latweeshu litereriskas beedribas*) statutu pirmais haušis jeb pirmais paragrafs škan, ka **šchihs beedribas ween weenigam noluhkam buhs buht:** Latweeshu walodu wispahrigi isghitot jeb attihstīt un winas jo wairaf eewehrojamas sawadības isdibinat (beren einziges Geschäft sein soll: die lettische Sprache allgemein auszubilden, und ihre vorzüglichen Eigenthümlichkeiten zu erforschen). Kad S. 3. punktē b ir šajits, ka beedriba ari apnemahs, no laika uš laiku par Latweeshu grahmatahm (Werke) dot šhlu pahrstatu, tad tas, ar noluhku uš mineto S 1., war tīlai šhmeteem uš grahmataš walodu warbuht ari uš winas morali, ne wis uš kahdas laikraksta redakzijas zenteeneem zc. Wehlat (1854. g.) beedribas šapulze šcho nošajijumu gan ir tā isšaidrojuschī, it ka tai buhtu ta wišu plahšatā teešiba, par wišu, kas ween Latweeshu waloda drukats, isšagit un isšudināt wispahrigus un plahšus špreedumus, bet tahdi isšaidrojami tīkai war deret beedribas ložekleem sawā starpā, bet ne wis preekš plahšafas publikas, wehl masaf preekš kahdas laikraksta redakzijas, kam no sawa šahwofka wiša mineta beedriba šihš ar winas presidentehn ja-ustuhšo par tihri priwat-beedribu, kas tapat atraidama, tā kuršch katrs priwat-zilweks, tīklijš la wina jeb winas preekšneeki eejanahs redakzijas dariščanā jeb wehl usmetahs wīnai par teežueš un tad sawus — šhoreis p. p. no A. Bielensteina k. puses pee ehdeenu un dšehreenu pilna galda isšagitō — „špreedumūs“ par redakzijas godu un negodu apšhiprina awisēs, lai teem kuhhu ihpajchš šwars peelišts. Tadehl tad pehz beedribas šikumeem žums, zeen. kungi naw wis ta teešiba, sewim peemehrotēs tahdu špreeduma waru pahē „Walt. jas Semkopja“ redakziju, tā žuhs mineta šapulžē to ešet darijuschī, bet šheē žuhsu „špreedumi“ ir ja-ustuhšo par tahdu pat darbu, tā tad

šchis jeb tas šcho jeb to aprunā tam aif muguras un winam žef neslawu, tadehl ka žuhs sawus pahmetumūs ne-attaišnojeet un neperahdeet preekš tahs pašchas publikas, kurai tee zaur laikraksteem pa dašai nahkuschī šinami. Šaprotams, ka ne weenam zilwekam newar leegt, pehz šikumu lahritības sawas bomas isšagit par kahdu grahmata jeb laikrakstu, bet tahds „špreedums“ tad ari ja-attaišno, lai apwainotam buhtu eespehšjams sewi aistahwet, kurpretim winam tas naw wis eespehšjams, ja tas, tā šhini gadijumā, ir isšajits kahdā pulzinā, ari nahš klaijuma tā wišas „beedribas špreedums.“ bet uš peeklahjigu usajinaščhanu apwainošchana neteel peerahdita. Tahda puššepenība, pušatlahjība ir wispahrigi šlahdiga un lihšmahjohs pahrehšlai weetai, no kuras sežen gahjejus war eewainot, bes ka tee sawu pretineeku waretu šasneegt un atturetees. Ja žums, zeen. kungi, „Walt. Semkopja“ redakzijai kas šafams, tad šaleet to klaiji, lai wina war atbildeet un attaišnotees; bet tad žuhs winas godu un labu slawu aphehšidami šlehpjatees aif beedribas, „um sides zu haben“ bes atbildības peenahluma, tad mehš, tā pats par sewi protams, žuhs no šchihs šlehpšchanahs wellam ahē uš šlela un tad šrunašim tā weens zilweks ar otru, tā wihs pret wiheu.

Tā tad mums šhini leetā naw wis dariščhana ar „Latw. draugu beedribas“ presidenti un direktori, nedš ari ar šasnizlungeem, bet prašti ar A. Bielensteina un A. Aukomsky lungeem, un tā tahdi žuhs, zeen. kungi, šhini leetā šahweet pret „Walt. Semkopja“ redakziju, jeb šchi pret žums. Kā priwat-personas, ne wis tā kahdus amata-wihrus, wina žuhs tad nu aizina uš atbildību preekš plahšafas publikas.

(Uš preekšhu beigums.)

*) Repareiši un pret statuteem beedribas preekšneezība mehšj rakstīt: „Latweeshu draugu beedriba,“ uš ko jau „Wais“ iſg. gada ir norahdijuschī.

uf flatuwi darbojotees publikai atgreesa muguru. Pa wisam joziga bija Krišchus pehdiga usnahkšana uf flatuwi. Tas ne ween uf publikas pusi padeefojahs, bet ari wehl prom eedams uf otru pusi lozijaahs. Un kapeh; muhsu Krišchus lai to nedara, jo winsch nebija wihrs bes duhshas, ko tas jau spehlejet parahdija. Krišchus, ka jau smalks jaunskungs, gardibeni rotã turedams, nesaja ari lugu gramatinu lihdsã, kurã tas pa brihsham melleja padoma. Zitrus akteerus, kam bija masafas lugas, negribu fewischi peeminet. Tikai wispahrigi gribu fazit, ka ari wini uf labaku leezibu newar wis zeret.

Sawwakneeks.

No Burtneeku draudjes. Wisupirms mehs waram leelitees, ka mehs strahdajam, pubhejamees un lejamees fweedrus tikai tautas labklahshanas deht. Zif fweedru ne-esam lehjuschi, zif darbu pastrahdajusch, zif gaismas ne-esam isplatijusch, lai til tauta — lai til Latwija feltu un usplauktu. Lihds; schim gan muhsu pubhes mas eewehro. Kapeh;? — Stolu mehs esam jabuhwejuschi wairaf ne ka labu datu, kurã pasneedi tik tahs flawenakãs un kreetnakãs mahzibas un pee tam kãtrã gandrihs weens skolotajs mahza. Tagad wehl, schogad, mehs dodam saweem skolotajeem gan pilnu pensiju, 80—100 rub. f. un wehl daud; wairaf, bet war zeret ka wehlaf, ja tik kurpneekus un daschus zitrus par skolotajeem peenems, warehs par 50 rub. gabalu dabuht, pat ari wehl lehtati. Skolotajs sawu mineto pensiju fanemot preezajees ar behrnischkigu preeku, jo tam jahli un maifi fapirkot (silkes dahrgas) atleef wehl kahdas kapeikas preefch apgehrba (zitu isdoschannu teem sinams naw). Schobrihd tee, ne ko fazit, ir spirgti, weseli, — un ko lai firds wehl war wehletees: fahls — maife — weseliba! Bet ja nu Zuh; zeen. lasitaji jautatu: kur tad juh;u jaunã pa-audjes audsinataji un gaismas nesefi sagatawojahs uf sawu amatu? tad buhtu ja-atbild, ka ta awota, no kura daschi no teem gudribu un attihstibu fmehluschees, wehl ne-esam usmellejuschi un tadeht kreetni nesinam. Stahsta gan, ka Walkã un wehl daschãs weetãs esot kahdas skolotaju skolas, bet lihds; schim brihsham bes teem skolotajeem esam glusch; labi istilusch;.

U; laifrakstu lasischannu esam ka isflahpuschi: waj leels — waj mas; waj jaun; — waj wezs, wif; wif; gaida uf sawu eksemplaru, bet reti til to sagaida. Laikam ne-apsteleschana wainiga. Starp Latweeschu teatereem japeemin, ka Burtneeku teaters ir ihpaschi usplauzis un naw wis tahds ka kahdã daschã malã. Reti gan to dabonam redset, bet kad reis dabonam, tad . . . ! Nu . . . bet kas tad par to. Lai aug un fãto! — Dseedaschannas mihtotaji esam jau no wezu wezeem laikeem, to peerahda flaidori un gaischi jau ta buhshana, ka wif; gana sehni birstalãs ar sehmi trizina, un tadeht ar droshchi waram zeret, ka uf nahfeschannu dseedaschannas-fwehtkeem pirmãs goda-algas mums peeefchirs: (wãijadshigas buhtu gan, schih; goda-algas, jo wisas azis gaida uf tahm). Weefibas wãarus isrihko pee mums ar leelu jautribu daud; daud; reis par sinamu laika stãrpu. Kas grib finat, kad tos isrihko, tas lai eewehro nestudinajumus muhsu organã (M. W.) Tã nu redsi, zeen. lasitajs un pasihsti flaidori to widu, kur aug Latweeschu tautas pihlari, uf ko ta sawas usplaukshannas-zeribas droshchi war dibinat. Tur ir tee wihri, kam „tauta“ un „tehwiãa“ naw wis tufshas fkanas ween, ka dascheem. Attihstiba pee mums eet ar milsu sokeem uf preefchu. Tautas un pasãules preefchã, jau ilgus gadus, muhs neweens naw medis, bet kas gan par wãijadshibu tã darit? Warbuht ka mehs, ja muhs pee ihstendãs t. i. tagadejãs deenas-gaismas apluhkotu, isflãtitõs ka sawadi radijumi. Par muhsu darbeem noluhfodami mehs zeram, ka tauta uf wif;u wif;hi mums zels peeminas-stabus. Bet tomehr ar noscheloschannu jãissãuz: kas no ta wifa isnahs?! Kas mums gan atleh; no peeminas-stobeem?!

Lai nu gan muhsu darbus zif ne zif esmu stahdijis pee gaismas, tad tomehr bihtõs, ka buhshu pa mas; fazijis, tadeht zeru, ka drihsumã kahds radisees, kas manas kluhdas pahrlabõs jeb manu mehli paklubdinahs, lai ta wehl wairaf teiktu un flawetu.

Kahds Burtneezeetis:

Zelgawa. Kursemes komishja preefch femneeku leetahm ir nospreedufi, ka Kursemes pilsehtu hipoteku beedribu fihlu-grahmatas par lihdsigahm usflãtãmas teem rentes papihreem, kas lauschu labklahshannas likumu § 13. peemineti un ka tapeh; par pagastu naudũ ari schih; fihlu-grahmatas war pirkf.

„B.“

Leepaja. I; tureenãs ostas iswesti 3,000,000 fchetwertu labibas un lihds; ar tirgoschannas peenemschannõs tur aug ari eedfihwotaju flãits. Tagad Leepajã esot 24,000 eedfihwotaju, bes tur eeforteleteem kara wihreem un fwehneekem. Ari daud; jauni nami teefot zelti un beidsamajã laikã runajot pat no jaunãs basnizas un jaunãs skolas buhwehshannas pilsehtas seemela-rihta galã, jo ar pastahwohshahm basnizahm un skolahm wãirs nepeeteefot an tahs schai pilsehtas dalai esot ari par tahlu.

„B.“

No Leel-Zwandes (Leij-Kursemẽ) mums peenahf preezijas sinas, ka ir tẽ laudis fãhtot arweenu jo wairaf zenstees peh; garigas attihstibas un dasch; labs solis jau ari esot schim noluhklam sperts. Ihpãschã pateiziba par to peenahfotees skolotajam T. f., kas wisam pagastam esot, tã wahrõds ka darbõs, par gaischu preefchschimi un wãdoni uf gara un prahta isglihtibu. Jauno pa-audsi T. f. tehwischã mihtibã fwehtpawafarõs fãpulzinot ap fewi un mahzot wairaf-bãfigi dseedat, un wezãkeem atkal, kur ween eefriht, stahwot flãht ar labu padomu un pamahzischannu. Par teatra isrihkoschannu atkal ruhpejotees jaunee R. un M.-B. mahju gruntneeki, un tã nu ari otrõs seemfwehtkõs tẽ tapis teatris israhbits — jau zetorto reis; schini pagastã. Lai gan spehletaji esot tikai mahju puifchi un meitos, tad tomehr iflatris no teem deefgan isweizigi sawu lomu iswedis, tã ka pat jo wairaf isglihtotee flãtitaji, kas is atlahkeem apgabaleem bijusch; fabraufusch;u, naw sawu zeku noschelosusch;u, bet itin kreetni papreezajusch;ees. Genemã nauda schoreis nolemta tureenãs basnizã preefch; jaunõ dseefmugrahmatu eepirkshannas; no agrãfãjeem eenahfumeem tapuse dibinata lafamugrahmatu krahtuwe.

No Kursemes B. aprinka mums peenahfufe schahda sina: Or—des pagasta skolu apmeklẽ puifcheli un meitenes ka seemas behrni no teem pee schih; skolas peederigeem pagãsteem; bes teem ari wehl deefgan wãfaras, jeb ta fãuktu: „wahzu-behrnu.“ Schini skolã pasneedi mahzibas mineteem behrneem skolotajs, un ta paligs, abi Irlawas femnarã sawu mahzibu baudijusch;. Reis gadijees, ka skolotaja paligs dewa sawas mahzibas stundas, til lab pagasta, ka „wahzu behrneem,“ un proti: mahzija rehkinat, ihpaschi ween reis weenu noprasija. Pirms skolotaja paligs noprasijis daschãm no pagasta-behrneem, tad ari pa reisei dascheem no wãfaras-behrneem. Tẽ gadahs, ka kahds sehns top jautats, un tas newar atbildet, skolotaja paligs rahda ar pirkstu uf kahdu meiteni is wãfaras-behrneem, un jãka: „Sãki tu!“ Japeemin, ka skolotaja paligs preefch; ne-ilga laikã schini skolã strahdã; un wehl naw eefpehjis, wif;us behrnus eepãfih;f, ka kãtru fãuz. — Sihmetã meitene nekustahs ne no weetas, un ari ne ko ne-atbild. Skolotaja p. wehl reisi: „Sãki tu!“ Meitene eefãuzahs pilnã rihtlẽ: „Es jau ne-esmu funs, waj juh; nesineet ka mani fãuz, ka lai es atbildu!“ — Skolotaja p., par meitenes pahrgalwibu fãpih;zis, grib to strahpet; pawehl tai faktã eet. Muhsu droshchã meitene — mehs wĩnu fãukjam par „Luhsi“ — nepãklaufa, bet pee tam wehl jãka: „Zuh; preefch; manis ne-eset ne kahds fungs!“ Skolotaja p. fãker Luhsei aif rofas un grib to eemilkt faktã, bet schi turahs pee galda. Skolotaja paligs well atjpehrees muhsu kreetno Luhsi, bet schi noplehsh; sawam wilzejam rofas asinainas, un no galda ne-atlahschahs, kuru wilzejs fen jau no weetas iszehlis. Par tahdu Lushes nepãklaufschannu un besgodigu pahrdroshchibu lihds; pehdejam aifkãitinats skolotaja palih;gs Luhsei ar roku eefitis pa waigu. Schi fãhufi pilnã kãllã fleegt, ka scho fãujot, un pee tam teikufi: „Tu mani nedrihtsi fih;f, es tewi apshufsch;u pee pagastã teejã!“ Pehdigi tatschu idewees wilzejam — laikam buhs kreetni atjpehrees — sawu Luhsi no galda atraut, un is skolas istabas iswilkt, un kufnã eefpundet. Bet waj tad Luhse palika kufnã? Ne kã! Schi tuhdat pee skolotaja pahschã, wina istabã; brehtdama un fleegdama fuhds; par paligu, ka tas scho fitis. Skolotajs, gudris wihrs buhdams, un ari ne fen preefch; schi atgadijuma bijis kahdãs kohjãs, kurãs Luhse schim bijufi par bruhstes mahsu — basnizã blãkus stahwejufi — leef tuhdat sawu paligu eefãuft. Schis behdulitis eenahf pee sawa pawehletaja, kura preefchã sawu jãutro gadijumu atlahh; un dabuh; schahdu galigu nospreedumu dsirdet: „Ko Zuh; ar to Luhsi eefet darijusch;? Eijeet un tuhdat to noluhdseet!“ Gan jaunajam paligam schis spreedums nebij pa prahtam, bet ko lai dara? Kunga dots jahch;u, waj fchih;f;f jeb netschih;f;f — bija eet un nerahtnã Luhse jãnoluhds;. Weidsot japeemin, ka Luhse pahrgahjufe mahjã un sawu

waronibu fawem wezakeem fahstijuse, par ko tee gahrbi smehjuschees. Kas bija fche tas gudrafais, waj Lubse, waj skolotajs jeb wina paligs?

Redakzijas peesihmejums. Nebuhtu tizams, ja nebuhtu notizis. Teizamā Irlamas seminari mahjits skolotajs wehl nesina, ka rihziba (disziplina) ir skola nepezeeschama tā sahls ehdeenam. Waj winsh seminari fawem skolotajeem ari tā ozis lehza kā minetā Lubse wina paligant, kas tai reijā bija wina weetneeks un tā tad pilnigs skolotajs, kas no fawem skolas behrneem wareja praht palkaušbu? Dai gan paliga skolotajs naw attaiņojams, ka Lubsei pliki žirtis (taišnibu fakot, Lubse bija kreetnalu pahrmahjishanu pelnijuše ne tā pliki), tad tomehr winsh ir aishildinams zaur Lubses nepeeflahjigo, rupjo un beslaunigo istureschanos pret fawu skolotaju. Wet seminari mahjits skolotajs pasemo fawu weetneeku un tamlihdj ari pats sewi pret nerihshu meiteni (waj laikam tadeht, ka ta winam bruhies-mahja bijuše?) un wezakee to ari atrod par pareisi daritu! Resinam, ko lai wairaf noschelojam, waj skolotaju waj wezafos; bet to gan sinam, ka skola noschelojama, kurai tahds skolotajs.

Rowna. Pehz awijes „Nowosti“ sinahm general-adjutants fon Todleben esot fawā Reidanās muišhā, (Rownas gubernā) Turku karam par peeminu lizis usbuhwet gresnu torni (Minaret) kā tas pee Turku luhgshanas nameem redsams un turklah weenu Bulgaru naminu. Tornis esot 14 aju augsts un tam galā rotajotees selta pusmehneests.

Rownas gubernā nejen pasudis kahds semneeks, kas no Schautawas bruhja wedis spirtu uš Telschu pilsehtinu. Tagad poližeja idabujusi, ka semneeks nosauts un aplaupits un ka to padarijis muišhneeks L. W. Sleptawa un diwi wina beedri jau fakerti. „B.“

Rasana. Kreemu awije „Nowosti“ sino, ka pehbigajā karā slawens tizis general-leitenants Skobetewš II. ezelts par Rasanas fawgubernatoru.

Kaluga. Kofelstā, Kalugas gubernā, esot ižehlušehs bafu-fehrga. Kā ižrahdiēes, tad pee tureenes eedshwotajeem esot bafu-poteschana loti majā mehtrā idarita; jo par peem. starp 20 ar bafahm fahrguscheem zilweleem slimmizā atraduschees tīfai 6, kam bijuschas bafas potetas. No bafu-fehrgas esot peemeletu wiswairaf behrni no 1—15 gadeem.

Politisks pahrsfats.

Rigā, 22. janwari. Schinis deenā notizis Franzijā eewehrojams atgadijums, kas tīflab eeshchigas kā ahrigas politikas leetās fazels dahchadas pahrgrošības, ne ween pašhā Franzijā, bet ari ne-eewehrojams nepaliks preehja žitahm walstim, kas ar Franziju stahw tuwakā fakarā. Eewehrojamaš atgadijums, kas Franzijā notizis, ir presidenta atfahpshanas no amata un jauna presidenta eezelšana. Kapehž presidents Mak Mahone, kas taitshu uš 7 gadeem bija eewehlets un kam lihds nahkofsham gadam waijadseja amatā palikt, tagad ir atfahpees? Tas buhtu pirmāis jautajums, uš ko mums ar fahdeem wahrdeem buhs ja-ahbild. Dirs jautajums buhs: kas tas ir par wihru, kam tagad nodota waldibas augstakā weeta?

Sahšim ar pirmo jautajumu. Maršhals Mak Mahons no fawa presidenta amata atfahpahs, tapehž ka winsh leedsahs dahshus republikaneeshu prašjumus ispidit. Republikaneeshi deenu no deenas pee leelaka pahrswara Franzijā nahshchi, uš tam zentahs, lai waldibas weetas tītu ezelti republikaneeshi par amata-wihreem, bet ne wis tahdi, kas naw republikas waldibas draugi. Tapat wini ari uš tam raudshahs, ka augstakās kara-wadona weetas nebuhtu republikas pretneeki, jo Franzijā diwreij tika republikas waldiba apgahita (zaur Napoleonu I. un Napoleonu III.) ar kara-ipehfa polihdhibu, kuru wadoni nebija republikas draugi. Kai tagadeja republikas waldiba waretu droshchi pastahwet, tad augstakās kara-wadonu weetas janododot uštizameem republikaneeshem. Tā spreeda republikaneeshi un tamdeht no republikas presidenta Mak Mahona pagehreja, lai winsh tshetrus aughtakus kara-wadonus, kas ne-estot republikas peekriteji, no amata atzelot, un winu weetā eezetot republikas draugus. Mak Mahons to leedsahs darit, fazidams, ka winsh no fawa amata atfahpshotees, ja mineto prašjumu ispidishanu no wina pagehrejot. Republikaneeshi no fawem prašjumeem ne-atlaidahs un tā tad Mak Mahons fawu presidentu amata nolika. Wina weetā par republika presidentu eezehla Grewi. Grewi ir pehž jawahm domahm un pahrlēezinaishanahm ihts republikaneetis un ir wifās fawās darishanās, wifōs fawōs walhs amatōs ižrahdiēes par apdomigu un gudru wihru. Turpmal par Grewi plashaki runasim, fchoreis mums peetiks peeminejuscheem, ka Grewi buhs sipris atbalsts republikas pastahwibai.

No žitahm semehm naw schim brijsham ne kā eewehrojama ko šnot, kas preehsh wispahrigas politikas buhtu no iwara. Tīfai beigās ihsunā peeminešim, ka Angteem nemaj naw pa prahtam, ka Turzijas waldiba eemahfahs winu darishanās uš Kipras (Ziperes) falas (jo lai gan Angli Kipras jalu eeguwišchi, tad tomehr nolihgums

ir tahds, ka Turzija war atdabuht Kipras jalu atpafak, kad Kreemija wina atdod Batumu, Ardahani un Karšu, kas nu gan naw zerams). Angli nodomajushchi Kipras jalu Turzijai atpirkt.

Turzijai, kā lastajem sinams, ir leels naudas truhlums un tā tad nebuhtu brijnumi, kad wina Angteem Kipras jalu pa wifam pahrdotu.

Afganistanes emirs gribot ar Angliju meeru lihgt.

Wisjannafās sinas un telegrami.

Rigā, 23. janw. Pehz „Wald. Wehtn.“ sinahm no 21. janw. zaur Maslawas general-gubernatora imelleshanu atrahs, ka tee awishu sinajumi par mehra ižehshanos Maslawas gubernā ne-estot pateefgi. — No Berlīnes sino, ka firts Wismarks ne-estot ar Franzijas presidentu mainishanu meerā. — Franzijas jaunais presidents apsolijees lihdschiginai politikai palikt uštizigs. — No Kapstates (Afrīk) top šnots, ka faryp tureenes eedshwotajeem un Anglu pulsem ižehlees nemeers.

Atbildes.

J. B. — N. J. ad 1. Dopi miht mehrenu, weenadu un fawu gaisu. Tadeht fawā laikā filds wafaras naktis tos gan war turet tā fahktā laulaidarā, ko dahshahrt uš lauteem eetaisa mehshochanas deht. Wet leetainas, jehshu gan filds wafaras, bet mehri jo wairaf aulstas naktis teem ižahdehs, tadeht tahdā laikā teem ja-erahda tūhts pa-ehna. Mitras, semās weetas laulaidaru ne uš fahdu wifsi neber eetaisit.

ad 2. Wafaras jehjai pawafari ar wis labako setmi war isleetot guano: un zitus fūnfūngus mehšius, kurdōs shahpeltis (Stichstoff) wairaf, ne kā foffora-šahbe.

ad 3. S. F. Eclerta jauno arlu (st. B. S. n. 29. no 1878. g.) war gan ari list patafak filds ar diwi lemescheem, bet ihti derigs tas ir tīfai ar 4. Tahda sewižehla pahrtaišchana isnahstu ari par dahrgu. Ja newaldamees, tad waijadshiba tos 2 lemeschus war aishwhwet.

ad 4. Kapehž ratu preehshritenus taitja mafatus, ne kā pafatas ritenus? Wispirms gan tadeht, lai ratus jo labaki waretu apgreest. Pisehtu droshchahm p. p. jabuht tahdahm, ka iahs uš pehdahm war apgreest; ar augsteem riteneem, kas ne-etu apafsh ratu wifas (bula), kas nebuhtu wespehams. Tīfai 13. gadu šimtena beigās fahla wshpahrigi pasht tshetr ritenu ratus, bet ar lihdsigi augsteem riteneem. 16. gadu šimteni jau fahla leetat tā fahktōs lūngu-ratus un lai tos labaki waretu grofit, tad preehshritenus taitja sematus. No tā laika ihti mode ir palitusi. — Dirs praktisks labums, kas no tam atiez, ir tas, ka wesuma smagums neswerahs atpafak, bet uš preehshu, zaur to — ižpahchi pret kalnu hrauzot — welfocho ipehtu peetaupa. Ari uš lihdsena žeta wesums buhtu smagats, ja pafatas ritenu p. p. buhtu mafati ne kā preehshas.

„Nofareetim.“ Rastus, ko Zuhš tani pašhā reise waj agrati ari žitai lahjai awiser ešet eeshhijushchi, mehš, tā glushchi pats par sewi protams, fawā laikalstā newaram ušment. Kā redseet, tad Zuhš minetai leetat ne-eseet wis „setmugali talpoushchi.“ — Waj Zuhshu otografija newaretu peesleetees muhshjai? Loti gruhst un pee tam tihri welfigs darhs ir, kad p. p. ižahs „S“ no wahrdū wifus jarawē ahra un tā weeta wifur ja-eeštahda garais „s.“

N. G. — S. Kad bej jautra weeshbas-prahta aijset weeshbās, tad tur atradihš garu laiku; bet kad sa-ihgūshu prahtu mehri eetai ina lahbi nepahshami atgadijumu, tad weeshbas un weesh fazels tahdu ihgnumu, ka abus wehletos waj no pašhāles isderet. Kam tā ir gadijees, tam nepeeflahjehs kritiŭ rakstīt par teem, kas naw ipehjušchi winam pa prahtam idarit, jo kritiŭ tad buhs parteišta, bahrga un pat rakstītajā draugeem nepahshama. Tā ir ar Zums un Zuhshu rastu. To atraididami mehš tīfai peeshmejam, ka Zuhshu dusmas ir fazeltas wispirms zaur Zuhshu pašhu wainu, jo weeshim uš wifū wifsi ir ja-istwahs pehž weeshbu ižehshotaju nofajimeem, un ka weeshbāhm uš lauteem, kur ar wifadu truhkumu jakaujāhs, ne tad nebuhs peesit pisehtu dshmes un dshru mehru. Redakzija buhtu weegiprahtiga un parteišta ja wina schinl leetā ituretōs žitadi. Pehž pus gada Zuhš mums pateištēes, ka Zuhshu garais rastes naw nōdenkats. Feb.

Andeles-sinas

(Genas tē ušdotas pehž naudas-turja, 23. janwari).

Vini (par birlawu): Irona 48 rub., brahla 34, dreibanta 25, dreibanta brahla 1, Peco. muišch-dreib. 54, Bern. dreib. 44, Bern. brahla 32—34 r. **Vinu-schklas** (par muzu): Irona — rub. — kap., preehsh etas (108 mahrz.) — rub. — kap. **Labiba** (par pudu jeb 40 mahrz.): Rudsi, schahweti (120 mahrz.) 89 kap., 118 mahrz. 88 kap., 116 mahrz. 87 l. Meešchi: dwilanschu (110 mahrz.) 93—94 kap., 6 lanschu (104 mahrz.) 93—94 kap. Kusas, schahwetas (70 mahrz.) 68—70 kap. nešchahwetas (80 mahrz.) — kap. Kweeshchi, loti labi, par 21/3 garnizi — kap. (wahja andele). Eirni 300—375 kap. Kartupeļi, ta wisaugstakā žena par oshch-lapineem. 125 kap. **Ehdamas-lectas**: zuhlas gata par 20 mahrz. — kap., schahweta 3 rub. 40 kap., sweests 600 kap. **Sahls**: šmalā fartana 9 rub. 50 ap., šmal. baitā 9 rub., almina sahls 10 rub. **Sifkes** (par muzu) 10—20 rub. **Majas**: 6 rub. 50 kap. **Wawu tabakš** (par birlawu): melnais 20 rub., bruhnais 19, gaischi bruhnais 18, žigaru tabakš 30 rub., machorta 18—20 rub. **Ratu-smehre** (par pudu): eeshshemes 2 rub. 40 kap., Belgijas 2 rub. 80 kap. **Degutš** (par pudu) 2 rub. **Trahus** (par pudu) 6 rub. 50 kap. **Petroseums** (par pudu): Americas 300 kap., Kreemu — kap. **Dsefšis** (par dešmit pudeem jeb birlawu): Vīnu laits dš. 22 rub., Kreemu dš. 18 rub. **Seepes** (par pudu): Peterburgas dšeltenās Schutas, 5 rub. 20 kap., raibās I. fortēs, 4 rub. 80 kap., II. fortēs 4 rub. 20 kap. Rigas Priegera I. fort., dšeltenās 4 rub. 60 kap., II. fort. 4 rub., raibās I. fort. 4 rub. 20 kap., II. fort. 4 rub. **Swezes** (par pudu): tanfu 7 rub. 80 kap., palma 8 rub. — kap., stecines (stehreles) 11 rub. 30 kap. **Zufurš** (par mahrzumu): galwu ž. (casinade) I. fortēs 17 kap., II. fortēs — kap., šmaltais (Sawana) 15 kap. **Kafe a** (par mahrz.): pehetu 52—64 kap., Kubas 52—58 kap., Lagwara 48 kap. **Tehja** (par mahrz.) 1 rub. 20 kap. un wairaf, tā ta forte.

N. Wischnewshky (Rigā, Kungu-eelā Nr. 18)

Atbildošhais redaktors un isdewejs: **G. Mather's.**

No žensjures atwehlets, Rigā, 23. janwari 1879.

